

ФІНАНСИ, ПОДАТКОВА СИСТЕМА ТА ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 368.025.661

КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ВИОКРЕМЛЕННЯ І СИСТЕМАТИЗАЦІЇ РИЗИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Аберніхіна І.Г., к.е.н.
Сокиринська І.Г., к.е.н.

Національна металургійна академія України

У статті здійснено поглиблений аналіз видів та груп ризиків діяльності страхової організації. Досліджено та систематизовано ключові позиції сучасних науковців стосовно класифікації основних страхових ризиків. Авторами запропоновано власну узагальнену класифікацію з виокремленням загальних та індивідуальних ризиків страховика з урахуванням сфери діяльності (страхової та перестрахової). По кожній з окремих груп ризиків визначено їх зміст та видовий склад. При класифікації індивідуальних ризиків, які відображають специфіку діяльності страховика, враховано особливості андерайтингового ризику окремо для страхування життя та ризикових видів страхування. Серед загальних ризиків виділено такі, що безпосередньо впливають на діяльність страхових організацій, та визначено їх видовий склад. Комплексний підхід до виокремлення і систематизації ризиків страховика, представлений у роботі, може бути використаний для вдосконалення практики управління ризиками. Запропонована класифікація індивідуальних ризиків та їх загальна систематизація дозволяє підвищити ефективність управління індивідуальними та загальними ризиками окремої страхової компанії.

Ключові слова: страхова організація, страхові ризики, індивідуальні ризики, загальні ризики, групи ризиків

UDC 368.025.661

COMPREHENSIVE APPROACH TO INSURANCE ORGANIZATIONS ACTIVITY RISKS SELECTION AND SYSTEMATIZATION

Abernikhina I., PhD in Economics
Sokyrynska I., PhD in Economics

National Metallurgical academy of Ukraine

This article provides profound analysis of the types and groups of risk of insurance organization activity. The key positions of contemporary scientists concerning the classification of major insurance risks are investigated and systematized. The authors propose their own generalized classification which distinguishes general and individual risks of the insurer based on its field of activity (insurance and reinsurance). The content and species composition for each of the separate risk groups are defined. The individual risks which reflect the specifics of the insurer's activity are classified

considering the underwriting risk separately for life insurance and risk insurance. Among the general risks those are highlighted that directly affect the insurance organizations' activity. Moreover, their species compositions are identified. The integrated approach to the insurer risks selection and systematization, presented in the work, can be used to improve risk management practices. The classification of individual risks and their general systematization allows increase in the efficiency of individual and overall risk management of a particular insurance company.

Keywords: insurance organization, insurance risks, individual risks, general risks, risk groups

Актуальність проблеми. Страхові організації, як і інші суб'єкти господарювання, реалізують свою діяльність у ризиковому середовищі. Але, на відміну від інших суб'єктів господарювання, вони мають подвійне навантаження з точки зору прояву ризиків. Оскільки окрім ризиків, які впливають на діяльність будь-якого суб'єкта господарювання, страхові організації акумулюють додаткові ризики інших суб'єктів господарювання в силу специфіки своєї діяльності. Отже, актуальним є виокремлення та систематизація ризиків з урахуванням специфіки і сфер діяльності страхових організацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні питання виокремлення та систематизації ризиків діяльності страхових організацій не знайшло комплексного відображення в наукових дослідженнях. Деякі аспекти зазначеної проблеми досліджували в своїх працях такі науковці: Ачкасова С.А., Баранов А.Л., Бондаренко П.В., Єрмошенко А.М., Олійник В.М., Пікус Р.В. та інші. Разом з тим в науковій літературі відсутній комплексний підхід до виокремлення з різноманіття видів ризиків, яке досліджується у науковій літературі за останні роки, і систематизації ризиків діяльності страхових організацій з урахуванням страхової та перестрахової сфер.

Метою статті є поглиблення наукових досліджень стосовно видового складу і виділення груп ризиків діяльності страхової організації.

Виклад основного матеріалу. Діяльність всіх суб'єктів господарювання пов'язана з ризиками. Страхові організації також реалізують свою діяльність у ризиковому середовищі та погоджуються свідомо акумулювати додатково ще ризики інших суб'єктів господарювання [3]. Ризики, з якими мають справу страхові організації, можна поділити на дві групи:

1 – ризики, прийняті на страхування (в науковій літературі виокремлюються в окремий вид ризиків – страхові ризики [6]);

2 – ризики, пов'язані безпосередньо з діяльністю страхової організації, тобто її власні (індивідуальні) ризики.

В [6] систематизація визначення страхового ризику у вітчизняному законодавстві. Як зазначає автор [6], страховий ризик є підсистемою загального визначення ризику, оскільки йому притаманні спільні риси сукупного ризику – такі, як імовірність, негативна подія, часовий інтервал тощо, проте характеризується деякою специфікацією, зокрема, під час визначення страхового ризику необхідно зважати на несистемний характер страхового ризику та метод його управління, а саме: проведення страхування.

Страхові ризики, тобто ризики, прийняті на страхування, є визначальними в діяльності кожної страхової організації. В групі ризиків, пов'язаних з діяльністю страхової організації можна виділити такі напрями:

- 1) ризики, пов'язані зі страховою діяльністю;
- 2) ризики, пов'язані із перестрахуванням;
- 3) ризики, властиві всім суб'єктам господарювання.

Для виявлення ризиків, що притаманні діяльності страхових організацій і є специфічними для них, проведемо аналіз літературних джерел (табл. 1).

Як видно з табл. 1, в сучасних джерелах наукової та законодавчої літератури ризики діяльності страхових організацій об'єднані в групи з різним кількісним і якісним видовим складом. Деякі автори, наприклад [5] наводять більш узагальнений видовий склад ризиків. В інших джерелах [1] групування ризиків діяльності страхової організації більш конкретизоване.

Аналіз показав відсутність єдиного підходу до виділення груп ризиків діяльності страхової організації. Авторами статті пропонується систематизувати видовий склад і групи ризиків діяльності страхової організації за результатами проведеного аналізу з урахуванням ключових позицій сучасних дослідників.

В табл. 2 узагальнені основні позиції сучасних дослідників щодо кількості груп ризиків діяльності страхової організації. Як видно з результатів табл. 2, серед науковців, які досліджують питання ризиків діяльності страхових організацій, відсутня однозначна позиція щодо кількості груп ризиків (кількість варіюється від 3 до 7) та видового складу визначених кожним науковцем груп. З урахуванням даних табл. 1 та табл. 2 авторами статті пропонується наступне групування та видовий склад кожної групи ризиків діяльності страхових організацій (табл. 3, табл. 4).

Таблиця 1 – Аналіз літературних джерел стосовно виявлення ризиків діяльності страхових організацій

Групи ризиків діяльності страхових організацій <i>1</i>	Види (фактори, напрямів проявів) ризиків за групами <i>2</i>	Автор/джерело <i>3</i>
Андеррайтинговий ризик за ризиковими видами страхування	ризик недостатності страхових премій і резервів; катастрофічний ризик	[1]
Андеррайтинговий ризик при страхуванні життя	ризик збільшення рівня смертності; ризик збільшення тривалості життя; ризик непрацездатності та шкоди здоров'ю; ризик збільшення витрат на ведення справи; ризик зміни розміру ануїтетів; ризик передчасного припинення дії договорів; катастрофічний ризик	
Ринковий ризик	ризик інвестицій в акції; ризик процентної ставки; валютний ризик; ризик спреду; майновий ризик; ризик ринкової концентрації	
Ризик дефолту контрагента	ризик відмови від виконання кредитних угод	
Операційний ризик	ризик персоналу; ризик процесу; ризик технологій; ризики фізичного втручання	
Ризик учасника фінансової групи	ризик негативного впливу на фінансовий стан страховика – учасника ФГ, викликаний погіршенням фінансового стану іншого учасника ФГ, до складу якої входить страховик	
Ризик випадкових відхилень	ризик кумуляції; ризик виникнення ланцюгової реакції; ризики природних катастроф або великі ризики	
Ризики зміни обставин	нові тенденції в розвитку системи грошового обігу; ризики, пов'язані з розвитком техніки; зміни законодавчої бази; нові тенденції в суспільному розвитку; ризики, пов'язані зі змінами в природних процесах	
Ризик неповноти інформації	ризик неповноти інформації; ризик недостовірної інформації; ризик завідомо неправдивої інформації	
Суб'єктивний ризик	загроза, реалізація якої залежить від особистості страхувальника чи його оточення	
Об'єктивний ризик	загроза, що надходить безпосередньо від застрахованого об'єкта або його оточення	[8]
Індивідуальні ризики	ризик «чистого» андеррайтингу; ризик процесу управління андеррайтингом; кредитний ризик; ризик перестрахування; операційний ризик; інвестиційний ризик; ризик ліквідності; ризик неадекватності обсягу страхових резервів; ризик неправильної оцінки вартості страхових полісів	
Систематичні ризики	зміни в ринковій інфраструктурі; зміни в законодавстві	
Системні ризики	ризик коливання ринкових цін на інвестиційні ресурси; ризик змін навколишнього середовища; ризик політичних і соціальних змін; ризик змін економічного циклу; ризик інфляції; ризик відсоткової ставки; ризик технологічних змін	

Продовження таблиці 1

1	2	3
Стратегічний ризик	ризик недоліків (помилки) при прийнятті рішень щодо стратегії діяльності; неправильне обґрунтування перспективних напрямів діяльності	[9]
Фінансовий ризик	ризик у формі втрати доходу, капіталу при здійсненні неефективної страхової і перестрахової діяльності	
Операційний ризик	ризик невідповідності масштабів і характеру діяльності страховика вимогам чинного законодавства; порушення персоналом затверджених внутрішніх процедур діяльності; недостатність функціональних можливостей різних технологій	
Ринковий ризик	зміна ринкової вартості фінансових інструментів; зміна рівня очікуваної дохідності від фінансових інвестицій	
Інформаційний ризик	ризик втрати інформації через збої у функціонуванні інформаційних систем; ризик втрати інформації через вплив персоналу компанії або зовнішніх подій на інформаційні системи	
Ризики недостатності ліквідних коштів	ризик зменшення грошового потоку; ризик зростання дебіторської заборгованості, що призводить до затримки і несплати поточних зобов'язань; ризик зниження рейтингу	
Андеррайтингові (страхові) ризики	визначається недостатністю страхових премій, зростанням частоти і величини середнього збитку, а також недостатність страхових резервів	
Внутрішні ризики (ризики андеррайтингу)	ризик збитків; ризик премій і ризик резервів; ризик несплати чергових платежів; ризик дострокових розірвань угод; ризик ціноутворення	
Операційні ризики	ризик витрат; юридичний ризик; ризик моделювання	
Зовнішні (ринкові) ризики	ризик ринку акцій; ризик ринку нерухомості; валютний ризик; ризик інфляції; ризик процентних ставок; політичні ризики; законодавчі ризики; регіональні ризики	[4]
Інвестиційні ризики	структурний ризик; системний ризик; кредитний ризик; галузевий ризик; інноваційний	
Стратегічний ризик	ризик недоліків (помилки) при прийнятті рішень щодо стратегії діяльності; неправильне обґрунтування перспективних напрямів діяльності	
Ринковий ризик	зміни ринкової вартості фінансових інвестицій; фондовий ризик; валютний ризик; процентний ризик	[6]
Страховий ризик	збитки через втрати доходу і/або капіталу внаслідок неефективної страхової і перестрахової діяльності	
Операційний ризик	ризик невідповідності масштабів і характеру діяльності страховика вимогам чинного законодавства; порушення персоналом затверджених внутрішніх процедур діяльності; ін.	
Інформаційний ризик	ризик несанкціонованих змін, втрати, зловмисного порушення інформаційних потоків	

Джерело: розроблено авторами з використанням [1, 4, 5, 6, 8, 9]

Суто специфічними ризиками, які пов'язані з особливостями діяльності страхових організацій є андеррайтинговий ризик, ризик учасника фінансової групи, ризик випадкових відхилень, ризик дефолту контрагента.

Таблиця 2 – Відображення позицій сучасних дослідників до виокремлення груп ризиків діяльності страхових організацій

Групи ризиків діяльності	Джерело							Загальна кількість згадувань
	[1]	[8]	[5]	[9]	[4]	[6]	[7]	
Андеррайтинговий ризик за ризиковими видами страхування (внутрішні ризики (ризики андерайтенгу))	+			+	+			3
Андеррайтинговий ризик при страхуванні життя (внутрішні ризики (ризики андерайтенгу))	+			+	+			3
Ринковий ризик (зовнішні ризики)	+			+	+	+	+	4
Ризик дефолту контрагента	+						+	2
Операційний ризик	+				+	+	+	4
Ризик учасника фінансової групи	+						+	2
Ризик випадкових відхилень		+					+	2
Ризики зміни обставин		+						1
Ризик неповноти інформації		+						1
Суб'єктивний ризик		+						1
Об'єктивний ризик		+						1
Індивідуальні ризики (власні ризики)			+					1
Систематичні ризики			+					1
Системні ризики			+					1
Стратегічний ризик				+		+		2
Фінансовий ризик				+				1
Інформаційний ризик				+		+		2
Ризики недостатності ліквідних коштів				+				1
Інвестиційні ризики					+		+	2
Страховий ризик						+		1
Загальна кількість груп, що виділяється автором	6	5	3	7	5	5	6	-

Розроблено авторами з використанням [1, 4, 5, 6, 7, 8, 9]

Згідно з [1] андеррайтинговий ризик структурно виділяється окремо для страховика, який здійснює види страхування інші, ніж страхування життя та для страховика, який здійснює страхування життя.

Для страховика, який здійснює види страхування інші, ніж страхування життя, андеррайтинговий ризик включає:

1) ризик недостатності страхових премій і резервів, тобто ризик, викликаний коливаннями частоти, середніх розмірів та розподілу збитків при настанні страхових випадків;

2) катастрофічний ризик - ризик, викликаний неточністю прогнозів настання надзвичайних подій та оцінок їх наслідків.

Таблиця 3 – Групування та видовий склад індивідуальних ризиків діяльності страхової організації

Група ризиків	Андеррайтинговий ризик за ризиковими видами страхування	Андеррайтинговий ризик при страхуванні життя	Ризик учасника фінансової групи	Ризик дефолту контрагента	Ризик випадкових відхилень
Видовий склад групи	ризик недостатності страхових премій і резервів	ризик збільшення рівня смертності	ризик негативного впливу на фінансовий стан страховика – учасника ФГ, викликаний погіршенням фінансового стану іншого учасника ФГ, до складу якої входить страховик	ризик відмови від виконання кредитних угод	ризик кумуляції
		ризик збільшення тривалості життя			ризик виникнення ланцюгової реакції
		ризик непрацездатності та шкоди здоров'ю			ризики природних катастроф або катастрофічні ризики
		ризик збільшення витрат на ведення справи			
		ризик зміни розміру анuitетів			
		ризик передчасного припинення дії договорів			
		ризик збитків			
		ризик несплати чергових платежів			
		ризик дострокових розрвань угод			
		ризик ціноутворення			
		ризик перестрахування			
		кредитний ризик			
		ризик неправильної оцінки вартості страхових полісів			

Розроблено авторами

Таблиця 4 – Групування та видовий склад загальних ризиків діяльності страхової організації

Група ризиків	Ринковий ризик	Інвестиційний ризик	Операційний ризик	Інформаційний ризик	Системні (об’єктивні) ризики або ризики зміни обставин	
Видовий склад групи	фондовий ризик	зміна рівня очікуваної дохідності від фінансових інвестицій	ризик персоналу	ризик неповної інформації	ризик політичних і соціальних змін	
	ризик процентної ставки	ризик коливання ринкових цін на інвестиційні ресурси	ризик процесу	ризик недостовірної інформації	регіональні ризики	
	валютний ризик		ризик технологій	ризик завідомо неправдивої інформації	ризик змін економічного циклу	
	ризик спреду		ризик витрат	ризик втрати інформації через збої у функціонуванні інформаційних систем	нові тенденції в розвитку системи грошового обігу	
	ризик ринкової концентрації		юридичний ризик	ризик несанкціонованих змін інформаційних потоків, втрати інформації через вплив персоналу компанії	ризики, пов’язані зі змінами в природних процесах	
	ризик інфляції		ризик моделювання	ризик зловмисного порушення інформаційних потоків, втрати інформації через вплив зовнішніх подій на інформаційні системи	ризики, пов’язані з розвитком техніки	
	ризик ринку нерухомості			майновий ризик		ризик технологічних змін
				фінансовий ризик		зміни в ринковій інфраструктурі
						законодавчі ризики
						нові тенденції в суспільному розвитку

Для страховика, який здійснює страхування життя, андеррайтинговий ризик включає такі ризики [1]:

1) ризик збільшення рівня смертності - ризик, викликаний коливанням показників смертності, у разі, якщо зростання показників смертності призводить до зростання вартості зобов'язань страховика;

2) ризик збільшення тривалості життя - ризик, викликаний коливанням показників смертності, у разі, якщо спадання показників смертності призводить до зростання вартості зобов'язань страховика;

3) ризик непрацездатності та шкоди здоров'ю - ризик, викликаний коливанням показників тимчасової втрати працездатності, встановлення інвалідності або отримання травматичних ушкоджень та/або функціональних розладів здоров'я;

4) ризик збільшення витрат на ведення справи - ризик, викликаний зростанням видатків, пов'язаних з обслуговуванням договорів страхування та перестрахування;

5) ризик зміни розміру ануїтетів - ризик, викликаний коливаннями розміру ануїтетів у зв'язку зі змінами законодавства або змінами станів здоров'я застрахованих осіб;

6) ризик передчасного припинення дії договорів - ризик, викликаний коливаннями співвідношення кількості достроково припинених договорів страхування до загальної кількості укладених договорів;

7) катастрофічний ризик - ризик, викликаний неточністю прогнозів настання надзвичайних подій та оцінок їх наслідків.

Для страховика, який здійснює медичне страхування (безперервне страхування здоров'я), андеррайтинговий ризик також включає ризик страхування здоров'я - ризик, викликаний змінами витрат, понесених у зв'язку з обслуговуванням договорів із зазначеного виду страхування, коливаннями частоти і ступеня тяжкості страхових випадків, неточністю оцінок та прогнозів щодо спалаху епідемії.

Бондаренко П.В. виділяє групу внутрішніх ризиків (ризиків андеррайтингу) з виділенням наступних видів: ризик збитків, ризик премій і ризик резервів, ризик несплати чергових платежів, ризик дострокових розірвань угод, ризик ціноутворення [4].

Олійник В.М. окремо ризик андерайтингу не виділяє, а відносить збитки через втрати доходу і/або капіталу внаслідок неефективної страхової і перестрахової діяльності до страхового ризику [6, с. 156].

Автори Дикун Л.В., Дрейчук Т.В., Чайковська В.П. зазначають, що група андерайтингові (страхові) ризики визначається, на їх думку, лише недостатністю страхових премій, зростанням частоти і величини середнього збитку з автострахування і медичного страхування, а також недостатність страхових резервів [9].

Ризик учасника фінансової групи - ризик негативного впливу на фінансовий стан страховика-учасника фінансової групи, викликаний погіршенням фінансового стану іншого учасника групи, до складу якої входить страховик. Даний вид ризику, окрім [1], іншими науковцями не виокремлюється.

Ризик випадкових відхилень - відхилення кількості та розмірів збитків, що фактично відбулися від значень, що очікувались, зумовлене випадковим характером цих величин. До таких ризиків відноситься: ризик кумуляції – коли одна подія призводить одразу до значної кількості збитків; ризик виникнення ланцюгової реакції – одна подія тягне за собою цілий ряд страхових випадків або збитків (ризики зараження інфекційними хворобами, поширення пожеж); ризики природних катастроф або катастрофічні ризики [8].

Ризик дефолту контрагента - ризик неспроможності контрагента (перестраховика, боржника та будь-якого дебітора) виконати взяті на себе будь-які договірні зобов'язання перед страховиком [1].

З урахуванням проведеного дослідження авторами проведено групування загальних ризиків, що також впливають на діяльність страхових організацій (табл. 4). Серед загальних ризиків виділено такі групи: ринковий ризик, інвестиційний ризик, операційний ризик, інформаційний ризик, системні (об'єктивні) ризики або ризики зміни обставин.

Ринковий ризик – це можливість втрат, пов'язаних із несприятливим розвитком фінансових ринків, має макроекономічну природу, тобто джерелами ринкових ризиків є макроекономічні показники фінансової системи: індекс ринків, рівні відсоткових ставок та інші [6]:

1) *ризик процентної ставки* - ризик, пов'язаний із чутливістю вартості активів та зобов'язань страховика до коливання вартості позикових коштів;

2) *валютний ризик* - ризик, пов'язаний із чутливістю вартості активів та зобов'язань страховика до коливання курсів обміну валют;

3) *ризик спреду* - ризик, пов'язаний із чутливістю активів та зобов'язань страховика до коливання різниці в доходності між облігаціями підприємств та державних облігацій України з тим самим (або близьким) терміном до погашення;

4) *ризик ринку нерухомості* - ризик, пов'язаний із чутливістю вартості активів та зобов'язань страховика до коливання ринкових цін на нерухомість;

5) *ризик ринкової концентрації* - ризик, пов'язаний із недостатньою диверсифікованістю портфеля активів або у зв'язку зі значним впливом одного або кількох емітентів цінних паперів на стан активів.

Інвестиційний ризик - ризик, пов'язаний із чутливістю вартості активів, зобов'язань та фінансових інструментів страховика до коливання ринкових цін на інвестиційні ресурси. Окрім того, інвестиційний ризик може виявлятися в зміні рівня очікуваної доходності від фінансових інвестицій.

Операційний ризик - ризик фінансових втрат страховика, що виникає через недоліки управління, процесів оброблення інформації, контрольованості, безперервності роботи, надійності технологій, а також помилки та несанкціоновані дії персоналу. Структурно він може складатися з наступних видів, які аналізуються та оцінюються як окремо, так і в цілому за групою ризиків: ризик персоналу, ризик процесу, ризик технологій, ризики фізичного втручання, ризик витрат, юридичний ризик, ризик моделювання, майновий ризик [5].

В цілому вплив цих ризиків, а також інших загальних ризиків на діяльність страхової організації суттєво не відрізняється від проявів в діяльності інших суб'єктів господарювання, але може мати свій специфічний акцент. Наприклад, юридичний ризик виявляється в незапланованих витрат в результаті дій судової системи: додаткові платежі страхувальникам, неможливість отримання виплати від перестраховальника і інше. Такі витрати відсутні в інших суб'єктів господарювання.

На рис. 1 наведена узагальнена систематизація груп ризиків діяльності страхової організації за напрямками, що виокремлені на початку статті.

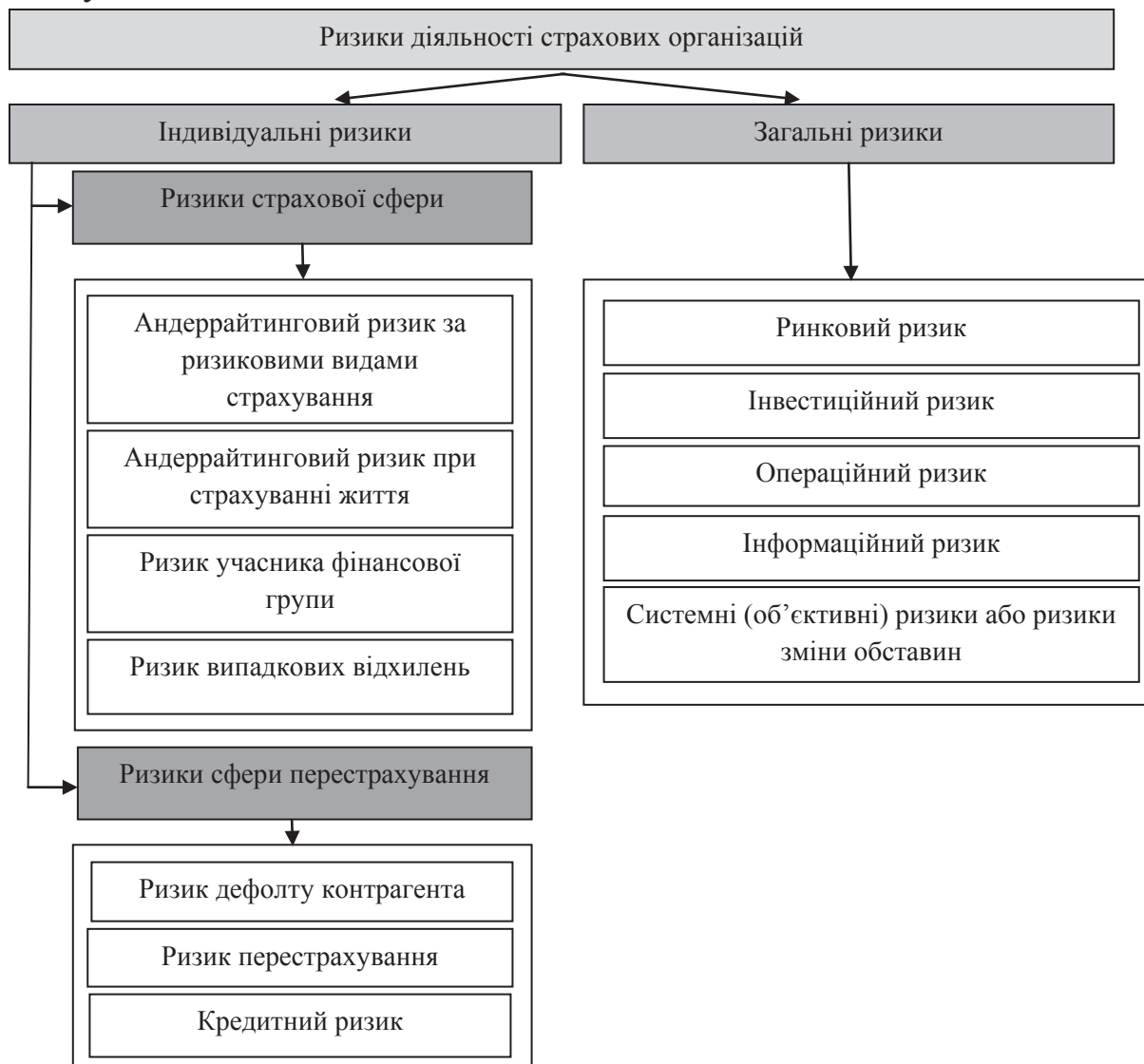

Рис. 1 – Узагальнена систематизація груп ризиків діяльності страхових організацій

Розроблено авторами

Додатково потребують пояснення ризики сфери перестраховування.

Ризик перестраховування – застосування невідповідної стратегії перестраховування або неадекватне впровадження обраної стратегії, включаючи ризики неправильної оцінки кредитоспроможності контрагентів з перестраховування, неправильної оцінки параметрів страхового продукту та якості андеррайтингу або нерозуміння характеристик продуктів перестраховування, що призводить до вибору неправильного та/або недостатнього перестрахового покриття [2].

Кредитний ризик – можливість втрат у результаті невиконання страховиком дебіторської заборгованості від третіх осіб, зокрема брокерів, перестраховиків. До кредитного ризику зокрема відносять: прямий ризик дефолту, ризик зниження рівня рейтингової оцінки контрагента («міграційний ризик»), непрямий кредитний ризик («ризик спреду»), ризик розрахунків (їх затримки), ризик контрагента (зміни вартості послуг, умовних активів та зобов'язань), ризик концентрації, ризик неправильної оцінки (даних, моделі) [2].

Висновки. У статті здійснено поглиблений аналіз видів та груп ризиків діяльності страхової організації. Досліджено та систематизовано ключові позиції сучасних науковців стосовно класифікації ризиків за їх основними групами. Здійснено угруповання індивідуальних і загальних ризиків та визначено їх видовий склад, запропоновано класифікацію індивідуальних ризиків залежно від сфери (страхової та перестрахової). Наведена систематизація ризиків не є остаточною і може бути розширена чи удосконалена з метою вдосконалення практики управління індивідуальним та загальними ризиками діяльності страхових організацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Вимоги до організації і функціонування системи управління ризиками у страховика [Електронний ресурс] // Нацкомфінпослуг; Розпорядження, Вимоги від 04.02.2014 № 295 – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0344-14>.
2. Ачкасова С. А. Ризик дефолту перестраховика у загальній системі ризиків, пов'язаних із використанням перестраховування [Електронний ресурс] / С.А. Ачкасова, А.В. Волобуєва – Режим доступу до ресурсу: <https://cyberleninka.ru/article/n/risk-defolta-perestrahovschika-v-obschey-sisteme-riskov-svyazannyh-s-ispolzovaniem-perestrahovaniya.pdf>.
3. Баранов А.Л. Методологічні основи управління ризиками страхової компанії / Андрій Леонідович Баранов. // Фінанси, облік і аудит. – 2014. – №1. – С. 22–34.
4. Бондаренко П. В. Управління страховими ризиками [Електронний ресурс] / П.В. Бондаренко // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: [http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/922/1/Бондаренко %20П.В.%20Управління%20страховими%20ризиками.pdf](http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/922/1/Бондаренко%20П.В.%20Управління%20страховими%20ризиками.pdf).
5. Єрмошенко А.М. Ризики діяльності страховиків і шляхи їх зменшення / А.М. Єрмошенко. // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №6. – С. 207–215.

6. Олійник В. М. Методологічні засади забезпечення фінансової стійкості страхових компаній : дис. докт. ек. наук : 08.00.08 / Олійник В. М. – Суми, 2016. – 507 с.
7. Пікус Р. В. Класифікація фінансових ризиків страхових компаній - основа ефективного ризик-менеджменту [Електронний ресурс] / Р.В. Пікус // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2006. – Режим доступу до ресурсу: http://papers.univ.kiev.ua/ekonomika/articles/Financial_risk_classification_of_insurance_companies_as_a_basis_of_effective_risk_management14691.pdf.
8. Понятие риска в страховании [Електронний ресурс] // Информационный ресурс «Знай страхование!» – Режим доступу до ресурсу: <http://www.znay.ru/guide/gdv/01-05-1.shtml>.
9. Чайковська В.П. Ризики страхових компаній: суть та причини виникнення [Електронний ресурс] / В.П. Чайковська, Л.В. Дикун, Т.В. Дрейчук – Режим доступу до ресурсу: http://www.rusnauka.com/32_PVMN_2011/Economics/3_98207.doc.htm.